

TANITMA YAZILARI

MICHAEL RUSE, *Taking Darwin Seriously (A Naturalistic Approach to Philosophy)*, Basil Blackwell, Oxford 1986, 303 sayfa.

Bu kitap bir önsöz, altı kısım, bir sonuç, referanslar ve indeksten meydana gelmiştir.

Bilindiği gibi, evrim sadece ondokuzuncu yüzyılda, ilk defa Charles Darwin tarafından ele alınmış bir konu değildir; çok daha önceleri, farklı tarihlerde, birçok bilim adamı ve filozof bu konu ile ilgilenmişlerdir. Genellikle, biyoloji tarihçileri, evrimle ilgili düşünceleri Aristo'ya kadar geri götürürler. Bazıları, her ne kadar bu derece erken tarihe indirmeseler dahi, onun köklerini, onsekizinci yüzyıldaki tür anlayışının belirlenmesine ilişkin çalışmalara bağlarlar; örneğin Buffon'un çalışmaları gibi. Evrim konusundaki ilk fikirlerin ne zaman ortaya çıktığı konusundaki tartışmaların belli bir sonuca ulaştırılabilmesi, hiç şüphe yoktur ki herşeyden önce, evrimin ne olduğu, evrim dendiğinde neyi anladığımıza, kısacası evrimin açık ve seçik bir şekilde belirlenmesine bağlıdır. Bu noktadan hareket eden kitabın yazarı Ruse da, ilk kısımda evrimin ne olduğunu, evrimin seyrini, evrim teorisini ve modern genesis'i açıklamaktadır. Bu açıklamalarla, Darwin'in evrim teorisinin temelindeki fikirler, kavramlar belirleniyor.

Buraya kadar verilen bilgiden de anlaşılacağı üzere, bu kısımda verilen bilgiler daha çok biyolojik açıklamalar niteliğini taşımaktadır. Yazar verdiği açıklamalarını çeşitli şema ve tablolarla da desteklemiştir; örneğin 9, 10 ve 11. sayfalarda görüldüğü gibi (s.1-29).

Kitabın ikinci kısmında yazar, evrimi, bir başka açıdan ele almaktadır; burada o, evrimi tarihi perspektif içinde değerlendirmeye çalışmaktadır. Bunu yaparken de çeşitli bilim adamlarının evrim konusundaki görüşleriyle, Darwin dışında, önemli evrim teorilerine değinmiştir. Bu arada Spencer'in gelişim yasasını ele almış, evrim olgusunun bu yasa içindeki yerini göstermeğe çalışmıştır (s.29-66).

Ruse, kitabının üçüncü kısmında, evrimi moral açıdan ele almıştır. Gelişmenin moral değerlerinin söz konusu edildiği bu kısımda, evrim teorisinin sosyal yanı tartışılır, ve Thomas Huxley ve bazı Darwincilerle bu konuda evrim teorisine karşı çıkanların görüşleri ele alınır (s. 67-102).

Kitabın dördüncü kısmında ise, insan evrimi tartışılmaktadır. İnsanın evrimi nasıl bir gelişim çizgisi izlemektedir?, insanın evriminin sebepleri, kültür problemi, dil problemi ve biyolojinin kültürden farklı yönleri, yine bu kısımda ele alınan konular arasındadır (s. 103-148).

Kitabın beşinci kısmında, yazar, bilimin tabiatını tartışır. Bilimin yöntemi ile ilgili olarak, dedüktif ve endüktif yöntemler hakkında bilgi verir. Ona göre, biz bu yöntemleri kullanmak suretiyle, doğruyu bulmağa çalışırız. Bilimde sürekli bir değişme, sürekli bir gelişme vardır. Ruse, organik değişme ile bilimsel değişme ve gelişmenin birbirinden farklı olduğunu ifade etmektedir. Aletler organik evrim boyunca gelişir. Aslında insanın yaptığı her aletle, biyolojisini aşması söz konusudur. İnsan, dünyanın daha iyi şemasını elde etmek için anlama aletini zorlar.

Yine bu bölümde yazar, Darwinist epistemolojiden bahis açar ve David Hume'u onun temsilcisi olarak gösterir. Sonuç olarak, burada insan bilgisinin, sadece insanın bilgisi olduğu vurgulanır. İnsan, bilginin evriminden farklı olarak,uzun, yön verilmemiş, evrimsel bir gelişim gösteren bir süreç sonunda ortaya çıkmıştır (s. 148-206).

Yazar kitabının değişik kısımlarında, Darwin'i naturalist olarak verir. Darwin, doğayı anlamağa, bize onu mümkün olduğunca, gözlediği, ve gözlemediği şekliyle vermeğe çalışmıştır (s. 206).

Eserin sonuncu kısmı, 'Darwinci Ahlak' adının taşır. Bu kısımda, Ruse, evrim teorisinin ahlakî yönünü tartışır. O, sosyal yönü olduğunu kabul ettiğimiz hayvanlardan örnekler verir, örneğin şempanze gibi. İnsan da bu grupta ele alınmaktadır.

Yine bu kısımda ele alınan konular arasında Kant ahlâkî, Darwinci meta-etik, moral uyumsuzluklar, ahlakın objektifleştirilmesi tartışılır. Ve nihayet Kant mı Hume mu? sorusu sorulur.

Yazara göre, Darwin hakkında karar vermeden önce, onun fikirlerini yeniden ele almak, tekrar tekrar üzerinde düşünmek ve yeni bilimsel gelişmelerin ışığı altında değerlendirmelerini yapmak gerekir. Bu görüşlerini o, fizik bilimlerden verdiği örneklerle de açıklamaya çalışmıştır (s. 207-262).

Netice olarak denilebilir ki, bu kitap Charles Darwin'i bir biyolog olarak değerlendirmekten çok bir filozof olarak ele almaktadır, ve Darwin'in biyolojik görüşlerini daha çok epistemolojik ve moral açıdan değerlendirmektedir.

ESİN KÂHYA